

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica 6 (tikarna L. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

PAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21:00, polletna K 10:00, četrtletna K 5:40, mesečna K 1:80; za Nemčijo celoletno K 20:40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30:—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enoletna pettinarica 30 vin., pogojen prostor, poslanec in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali pre malo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 709.

V Ljubljani, v sredo dne 15. oktobra 1913.

Leto III.

Decembra so volitve.

Počasni niso, kadar jim je treba naglice. Včeraj smo zjutraj napovedali, da bodo volitve razpisane, popoldne je bila naša vest že potrjena. Takozvana splošna kurija voli dne 1. decembra, kmečke občine 9. decembra, mesta in trgi ter trgovska in obrtniška zbornica 16. decembra, veleposestvo 22. decembra.

Ta razpis je treba pogledati, pa bo vsak človek, ki ima kaj zmisla za ljudske pravice, razumel, da imamo deželni zbor, ki zastopa preležane privilegije in trlho preteklost, ne pa prebivalstva te dežele in enakih pravic. Dvaindvajset dni trajajo volitve za deželni parlament, ki šteje vsega skupaj petdeset članov! Kar bi bilo v enem dnevu igraje opravljeno, bo jemalo ri tedne sapo volilcem in po nepotrebnem držalo njih živce. In kako lepo se to stonjuje! Prvega decembra voli splošna kurija. To je tisti «locus a non licendo», s katerimi so hoteli klerikalni mogotci široke delavske mase želje preprečiti preko reke. To je tisti razred, v katerem so dali delavstvu »volilno« pravico zato in na tak način, da ne more voliti. Glasovnico so dali ljudstvu v roke, pa naj si domišljije, da je tisti košček papirja res kaj vreden; delavec naj verjame, da s tem listkom res vpliva na upravo in na zakonodajstvo dežele. Toda ko bodo delavci dne 1. decembra oddali svoje glasove v tako velikih volilnih okrajih, da povsod izginjajo med »boljšimi« volilci, bodo pometani med staro šaro, in potem do 22. decembra lahko gledajo, kako si privilegiranci dele plen. Potem pridejo na vrsto volilci po socialni lestvici: Kmetje, potem meščani, naposled gospodje baroni, grofi in knezi kot krona vsega stvarstva, valjajočega se v prahu svoje ničevosti in dvigajočega ponižne poglede v višave Bornov, Barbotov in Windischgruetzov.

Splošna kurija začenja z volitvami. In če bi bili kranjski deželani pred obličjem našega volilnega reda enakovredni, bi se morale volitve s tem tudi končati. Seveda bi moralo biti vseh petdeset mandatov kranjskega deželnega zbora dodeljenih tet splošni »kuriji«. In da bi bile zavarovane tudi pravice v deželi živčih manjšin, bi se splošnost in enakost lahko spopolnila s proporcijem sistemom, ki bi omogočil, da bi se zbrala vsak skupina prebivalstva po svojih interesih in postavila svoje kandidate brez strahu, da jo brutalna sila večine enostavno uniči.

Ali splošni razred ne voli kot celota kranjskih volilcev, temveč le kot »kurija«. Njene volitve so prazna manifestacija brez stvarnega pomena. Ona ne odločuje, kako bo sestavljen kranjski deželni zbor. To je odvisno od uspeha volitev v »boljših«, »višjih« kurijah, v katerih nimajo široki sloji prebivalstva nobene besede več. In cela vrsta mandatov, nič manj kot deset, se odda v resnici brez volitve; zakaj v kuriji veleposestnikov, v kateri »voli« približno petdeset gospodov volilcev deset poslancev, je »volitev« gola komedija, ker je vsak volilni boj izključen in je vseeno, če se pešičica fevdalcev domeni, komu odda mandate, ali pa če jih razdeli s kocko ali pa z dolgimi in kratkimi slamcami.

Kadar so volitve v državni zbor, velja glas tovarniškega delavca ali pa kmečkega hlapca toliko kolikor glas barona Apfalterni ali pa grofa Margherija. Za kranjski deželni zbor zadostuje gospodu Schollmayerju pet glasov, da je izvoljen; petdeset pretveznih veleposestnikov dobi deset zastopnikov, vse organizirano delavstvo te dežele pa naj b bilo po volji političnih modrijanov, ki so sklepali ta prekrasni volilni red popolnoma izključeno iz deželne zbor-

nice in naj bi ne imelo v njej niti enega poslanca.

Taka je politična pravičnost vladajočih deželnih kristjanov. In ko je bil v pravkar zaključenem deželnozborskem zasedanju podan predlog za reformo volilne pravice, ga je klerikalna večina pokopala brez zvonjenja in škropljenja, češ kaj nam je treba splošne in enake volilne pravice, ko se nam ob volilni krivičnosti tako dobro godi!

Po volilnem redu, ki velja v kranjski deželi, so delavci brezpripravna masa, kateri kaže običajna sestava deželnega zbora, da je ustvarjena za hlapčevanje in za to, da drži v deželnih politiki jezik za zobmi. Tlačaniti sme. S svojim suženjskim delom sme ustvarjati vrednosti, ki se zbirajo v skladiščih drugih in pretvarjajo v blagajnah drugih v denar. Od svojega bornega zaslužka sme plačevati indirektno davke in doklade, ki mu podražujejo življenje, da še komaj diha. Ali kadar se kujejo zakoni, kadar se razpolaga z deželnim denarjem, ki prihaja ponajveč od delavskega truda, morajo ostati pred durmi, kajti dolžnosti so njihove, pravice pa so si pridržali gospodje, kiv ladajo v deželi, kakor da jim je dal gospod Bog že pri stvarjenju sveta patent za to.

Da se izpremeni politična brezpravnost v popolno farso, so pa bogaboječji deželni poveljniki vpejali še volilno obveznost, s katero izročajo delavsko ljudstvo naravnost zasmehovanju. Dolžan si, da glasuješ, prijatelj delavce, ker pojdeš sicer v luknjo; pa se norčuj sam iz sebe, ko neseš glasovnico k volilni komisiji, ko veš, da zaleže prav toliko kakor če bi si z njo zapalil pipo. Glasuj, pa glej, kako si drugi dele mandate, do katerih ti zapira pot krivični volilni red!

Slabotneži bi lahko obupali vpricho tega izumetničenega položaja, ki si ga je ustvarila klerikalna družba, da si zagotovi politično moč v deželi. Ta volilni red razlaga, da gredo klerikalni mogotci kljub tovoru svojih grehov s tako drznostjo v volilni boj in mislijo, da jim bodo mandati zopet kakor zrele hruške padali v naročje. Ali delavstvo, ki je ljudstvo bodočnosti ne obupava. Velikost zaprek ga mora vzpodbujati, da podvoji in potroji svojo energijo; čim drznejši je nasprotnik, tem pogumnejši mora biti naš boj.

Pri volitvah, ki so pravkar razpisane, se ne bojuje delavsko ljudstvo le za to, da si pribori kakšen mandat in da pride v deželni zbor do besede. Še važnejši je njegov boj zoper volilno krivičnost, za splošno in enako volilno pravico. Nekdaj so jo klerikalci razbojnvali kot svoje geslo; danes nočejo ničesar slišati o njej. Če jih kdo spomni, da so včasih obstruirali pod njenim plaščem, da so jo pridigali, da so zanjo demonstrirali, se napravijo gluhe. Danes jim je splošna in enaka volilna pravica Hekuba. Ljudstvo, ki hoče politično živeti, pa ne more mirovati, dokler ne doseže te pravice, ki je pogoj in vir vseh drugih pravic. In zato se bo v tej volilni borbi na ves glas razlegal klic po splošni in enaki volilni pravici. In kdor spoznava, da je ta temeljna pravica dragocena politična last ljudstva, katero si mora priboriti, da se reši politične brezpravnosti, političnega tlačanstva, bo glasoval in deloval in agitiral proti nasprotnikom splošne in enake volilne pravice, proti izdajalcem ljudske enakopravnosti, proti absolutizmu klerikalne stranke.

Geslo tega velikega boja je splošna in enaka volilna pravica. Če smo zanjo zreli kot državljani, ne moremo biti nezreli kot deželani. In kdor bo delal, bo zmagal!

Za deželnozborske volitve.

Z dnevnim redom: „Kranjski deželni zbor“

bo v bližnji dobi več

volilnih shodov po deželi.

Doslej nam priglašeni sledeči:

V TO, DNE 18. T. M.:

NA GLINCAH, v gostilni pri Travnu, ob 8. zvečer;

NA SAVI PRI JESENICAH, v gostilni pri »Jelenu«, ob 8. zvečer.

V IDRIJI, v pivarni pri »Črnem orlu«, ob 9. zvečer.

V NEDELJO, DNE 19. T. M.:

V TRŽIČU, v gostilni pri Pellerju, ob 3. popoldne.

V SPODNJI IDRIJI, ob 11. dopoldne v prostorih g. Stefana Lapajmeta.

V ŽIREH, v kozolcu g. Kavčiča na Dobravci, ob 11. dopoldne.

V ZAGORJU OB SAVI, v Mihelčičevi dvorani, ob 3. popoldne.

Sodrug! Volitve za deželni zbor bodo v najkrajšem času razpisane. Volilna doba bo kratka, Komaj dobrih šest tednov bo časa do prve volilne bitke. Ves uspeh bo odvisen od tega, da se pravočasno začne z delom in da se

izvrši vse, kar zahteva položaj. Iz tega sledi, da se ne sme zamuditi noben trenotek. Z nedeljskim impozantnim shodom v Ljubljani je jugoslovanska socialna demokratična stranka otvorila volilno kampanjo, ki jo bo tudi po deželi nadaljevala in dovršila z vso odločnostjo. Od vseh sodrugov pričakujemo, da bodo v tem boju na mestu. Delavstvo ne sme dopustiti, da bi se še enkrat sešel deželni zbor, v katerem bi ostalo brez zastopstva. Delavstvo pa mora tudi napeti vse sile in dokazati, da je tudi sedanja klerikalna strahovlada na Kranjskem premagljiva. Terorizem zmaguje le tam, kjer se ga boje. Stopite mu pogumno nasproti, pa se bo pokazalo, da se ga ni treba bati.

USPEH V TEM BOJU JE MOGOČ.

Treba pa je, da je od prvega do zadnjega vsakdo bojevnik. Prišel je čas, ko se ne sme nihče izgovarjati, da pojde tudi brez njega. Brez nikogar ne gre. Vsakdo mora biti na svojem mestu. Predvsem mora biti vsakdo agitator. Ljubljanski sodrugi so dali v nedeljo sijajen zgled. Skrbite, da bodo tudi shodi po deželi povsod manifestacija ljudske volje. Mislite na to, da gre za zmago, pa vam bo delo lahko!

Angleška vlada proti veleposestnikom.

Angleška vlada je napovedala bolj veleposestnikom in finančni minister je vlade, Lloyd-George, je pričel boj z dvema govora v soboto in nedeljo v Bedfordu. Če človek prebere te govore, se mu zde vsi »ekspresiji« naših ministrov, ki jih prinašajo potem buržvazni listi s tako glorijo kakor najgloblje razodetje, kakor če bi govoril očaj Abraham. Preden bi eden naših ministrov samo postrani pogledal veleposestnika, rajši odloži svoj portfelj. Lloyd-George je dejal:

Vlada ima željo dvigniti ljudstvo iz bede in prišel je čas, da nastopimo proti velikim premoči veleposestnikov. Razmere poljedelskih delavcev so neznosne in treba bo poskrbeti, da bodo ravnali gospodarji z njimi dostojno, da bodo imeli dobra stanovanja in da se jim odpre pot k napredku. Veleposestvo je največji monopol in uživa najmanjšo kontrolo. Največji del angleške zemlje je v rokah peščice ljudi, ki izpreminjajo zemljo v divjo puščino in ki bi jo tudi najraje ohranili v tem stanju in bi gospodarili po njej strašnejše, če bi smeli, kakor tuji nasilneži v osvojenem ozemlju. Unionisti zahtevajo, da bi pokupila država vso zemljo, ali ljudstvu se ne sme naprtiti tako ogromen dolg, s katerim bi se le slabe razmere kapitalizirale. Vse evropske države so edine v tem, da je za obrambne namene najvažnejše, če živi na domači grudi mnogoštevilno in krepko prebivalstvo. Statistika pa kaže, da je na Angleškem mnogo manj obdelane zemlje kakor v kateri koli drugi evropski državi. Nizke mezdne in skrajno slabe razmere poljedelskega delavstva

so srčneta za bogato in mogočno Angleško. Vprašanje o monopolu zemlje je treba krepko in temeljito obravnavati. Vse razmere bo treba urediti nanovo in sicer tako, da pridejo najboljše delovne moči na kmečije in zagotoviti jim bo treba dovoljne mezde in boljši splošni položaj. Prometne zveze potrebujejo izpopolnitve in zlomiti bo treba sistem, kakršnega se poslužujejo nekatere železniške družbe, ki dajejo prednost tujim deželam. Zemljo bo treba pokupiti na podlagi takih pogojev, ki ne bodo oškodovali ne družbe, ne lastnikov. Mogočna pomoč države pa mora prihajati v obliki zakonodaje, uprave in finančne sile, potem dosežemo cilj.

V drugem govoru je dejal Lloyd-George, da zahtevajo nasprotniki vlade, naj se uredi vprašanje zemljiške posesti s sporazumom. Ali vlada noče sklepati kompromisov. Ves delavski razred je nezadovoljen; mezde obrtniških delavcev so padle, ker so poljedelski delavci pre slabo plačani. Predlog, da bi pokupila država vso zemljiško posest, je neizvedljiv, ker bi preteklo 500 let, preden bi bilo pokupljeno vse. Sedaj ko je začela vlada boj proti veleposestnikom, ne bo odjenjala prej, dokler ne bo zemlja svobodna.

Kako se morajo zgrazati naši ministri nad svojim angleškim tovarišem! Minister, ki javno prizna, da je ljudstvo v bedi, da so delavske mezde prenizke, da je treba odpreti delavcem pot do napredka, saj ta mož ni nič bolj kakor kak socialističen agitator. Delavstvo bo pa poskrbelo, da bodo tudi naši ministri govorili drugače.

Dnevne beležke.

— Deželno zastopstvo jugoslov. soc. dem. stranke ima nocjo važno sejo v društvenih prostorih. Začetek ob 8. Ker so na dnevnem redu tudi deželnozborske volitve, so vsi člani naprošeni, da se je zanesljivo udeležijo.

— Razpust deželnega zbora je nedvomna uslug, ki jo je vlada storila klerikalni stranki. Zaradi sebe ni imela vlada prav nobenega povoda, da predčasno zapre duri v deželni dvorcu in da razpisuje volitve, ki bi bile normalno meseca maja 1914. že decembra 1913. Samo prijateljstvo med dr. Susteršičem in baronom Schwarzem pa tudi ne zadostuje, da bi se z njim razlagala ta uslužnost vlade. Če je vrhutega že znano, da se vedejo klerikalci vedno tako, kakor da so na Dunaju opozicionalci, bi moral človek naravnost obstrmeti, kako da je vlada tako naklonjena željam opozicionalne stranke. Nobena tajnost ni, da so se simpatije grofa Stürgkha za gospoda Susteršiča neznansko ohladile in so postale popolnoma ledene. Kljub vsemu temu je grof Stürgkh tako pohitel, da je dva dni po Susteršičevih napovedih že razpustil deželni zbor. To je šlo kakor električno. V Ljubljani pritisne Susteršič na gumbo, na Dunaju pa podpisuje grof Stürgkh dekret. Kako je mogla nastati ta čudna zveza? ... Grofu Stürgkhu prede slaba. Češke stranke si je odtujil s komisaratom v Pragi. V nemškem Nationalverbandu poka; podgane zapuščajo ladjo. Rusini žugajo zaradi galiških razmer. Državni uradniki in uslužbenci so se naveličali praznih obljub; člani vladnih strank prihajajo na njihovih shodih komaj do besede. Grof Stürgkh pa nujno potrebuje večino, ki bi mu v teh težkih dneh pomagala, da spravi pod streho brambno reformo in navali ljudstvu tisoč milijonov novih izdatkov za militarizem. Susteršič in njegova garda je opozicionalna stranka. Ali roka roko umiva. Stürgkh razpušča na Susteršičevo željo deželni zbor. Susteršičeva četa pa bo v parlamentu glasovala za nove militaristične zahteve. V tem grmu leži zajec. Ako volilci dobro potipajo, bodo videli, kako bo skočil vun.

— Med najvažnejše naloge volilne agitacije spada skrb za dobre volilske imenike. Poteklo bo sicer še nekaj časa, preden bodo sestavljeni in razgrnjeni; toda volilce je treba že do tistega časa dobro poučiti o njih pravičih in nalogah, da bodo že dobro pripravljene, kadar pride čas za reklamacije. Klerikalci računajo vedno z neznanjem ljudstva, in res jim prihaja to pri vsakih volitvah v prid. Objavili bomo v »Zarji« vse določbe o reklamacijem postopanju. Ali izkušnja nam kaže, da te objave v časopisju vse pre malo zaležejo. Pri vsakih volitvah se oglasijo cele trume volilcev, kadar je prepozno, pa se jeze, da niso vpisani. Seveda jim ne more takrat nihče pomagati. Treba je torej, da se pravočasno ukrenejo vsi primerni koraki. Nihče se ne sme zanašati na to, da je že tako dolgo v občini, da ga pozna vsak otrok, da je gotovo vpisan; ampak vsakdo se mora prepričati, če je prav zares vpisan in če je tudi popolnoma pravično vpisan. To pa se doseže le z dobro organizacijo in z agitacijo od moža do moža, ki se mora takoj pričeti, da bo takrat, ko bodo imeniki razgrnjeni, že vse pripravljeno.

— Volilni imeniki za deželnozborske volitve. Vlada je ukazala, da morajo biti volilni imeniki za deželnozborske volitve sestavljeni do sobote 2. novembra.

— Modri in pobožni »Slovenec« je pričel volilni boj z dovtipi, ki so pa tako duhoviti, da

človeka ščipa, če jih bere, in še psi tulijo ob njih tako, da se smilijo krščanski duši. Dober dovtip je hvalevredna zablja puste politike; ali »Slovenčeva« duhovitost je občenevarna prikazen, zoper katero bi morala nastopiti zdravstvena oblast. In pri tem je taktika zgrešena. Če bi čitali »Slovenca« brezbožni nasprotniki svete katoliško-klerikalne stranke, bi razumeli ta načrt; kajti ako bi dolgo uživali to duhovitost, bi morali vsi poginiti. Kaj pa pomaga, ko ga bero pretežno njegovi zvesti oprode, katerim bi moral v sedanjih nevarnih dobi antikristovskih bojev vendar priznanašati? Res je, da je nekoliko nesrečnih socialistov in liberalcev po pokliču zavezanih, da se ukvarjajo tudi s tem tečajem berilom; ali njim ne more to škodovati, ker so si že utrdili želodce po dolgoletnem prebavljanju duševne hrane, ki jo prodala »Katoliška Tiskarna«. Skode, ki jo želi katoliško glasilo s krščansko ljubeznijo, torej ne bo.

— Vsem onim sodrugom, ki so naznanili svoj pristop k »Svobodi« naznanjamo, da dobe legitimacijo pri sodrugu Zoretu, Selenburgova ulica 6. II.

— Izredna odborova seja podružnice lesnih delavcev bo v četrtek 16. oktobra točno ob 6. zvečer v društvenem lokalno. Polna udeležba potrebna!

— Kandidatino za deželni zbor bodo pri prihodnjih deželnozborskih volitvah na Češkem imeli zopet v okraju Mlada Boleslava. Kakor znano, je kandidirala lansko leto v tem okraju pisateljica Božena Kunetická, a njene izvolitve ni potrdila deželna vlada. »Cas« poroča, da bodo letos kandidirali zastopnico čeških ženskih družtev pl. Purkyniejevo.

— Stavkokaz, morilec — oproščen. Pred porotnim sodiščem v Stettinu je bil 9. t. m. obtožen stavkokaz Brandenburger umora. Brandenburger je bil zabodel ob priliki stavke v tovarni za cikorioj v Stettinu brez vsakega povoda delavca Kuhna. Tudi orožnik je izpovedal, da umorjeni delavec ni hotel stavkokazu prav ničesar. Kljub temu je predlagal državni pravnik obsodbo le zaradi prekoračenja v silobranu. Porotniki, sami tovarnarji in fabrikantje, so pa popolnoma oprostili morilca. Stavkokazi so nedotakljivi in lahko more, kolikor se jim zljubi.

— Kaj smatrajo avstrijski sodniki za izsiljevanje. Pred kratkim je bila pred dunajskim okrajnim sodiščem razprava proti dvema stavbinskima delavcema, ki je zopet prav jasno pokazala, da so pred avstrijskimi sodišči tudi delavci toliko vredni, kakor recimo podjetniki. Ta dva stavbinska delavca sta se trudila, da bi pripravila podjetnika do izpolnitve tega, kar je v delovni pogodbi, namreč, da velja deveturni delovni čas tudi za neorganizirane. Oba sta se pa seveda tudi marljivo zavzemala za to, da bi spravila neorganizirane tovariše v organizacijo. To je bilo pa po mnenju sodnikov izsiljevanje in obojena sta bila eden na šesttedensko, drugi na šestmesečno ječo! Ker nista pustila, da bi kršil podjetnik pogodbo in ker sta agitirala za svojo organizacijo, zato morata v ječo.

— V prvem letniku obrtno nadaljevalne šole na Grabnu muči s svojim »poukom« učence tudi pater Ernest. Mož se je sicer že zdavnaj odrekel vsem posvetnim rečem in se peča sedaj izključno s tem, da utrjuje ugled matere cerkve. Pri svojem poslu je, vsa čast mu, mož na svojem mestu. Namesto, da bi poučeval to, za kar je plačan, pa se z vso silo zaganja v socialiste. Bog se nas usmili, že v prvem letniku sami socialisti, kaj še le bo. P. Ernest se nam v resnici smilji, da mora opravljati tako nevaležno delo in govoriti o stvarih, ki niso n nobenih svetih

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba.
Najnižje cene.

ved uprizoritve večkrat imenovane opere v slovenskem jeziku v Trstu, se jih založba gotovo ne bi bila bala povedati. Dostojna, zahtevam skladatelja odgovarjajoča uprizoritev take opere, kakršna je »Madame Butterfly, zahteva pač veliko. Morda več kakor je to, kar more nuditi slovensko gledališče v Trstu. O nalogah tržaškega slovenskega gledališča imamo tudi mi svoje mnenje, ki ni v skladu z nazori, ki vladajo pri sedanjem vodstvu gledališča. Poštena, pristna uprizoritev lepega števila umetniško bogatih slovenskih dram, bi nas zadovoljila bolj kakor uprizoritev vseh italijanskih oper in bolj bi take uprizoritve služile pravemu namenu tržaškega slovenskega gledališča. Toda založbi Piccordi so prepovedi narekovali čisto nacionalistični oziri, ki jih je vrgla v kulturno vprašanje tržaška nacionalistična klika. Boj, ki ga mi vodimo s slovenskimi narodnjaki ne more nikakor ovirati, da se ne bi tudi mi pridružili obdobju takega nekulturnega postopanja umazane italijanske nacionalistične bande. Ampak ta afera, ki je nastala iz čisto kulturnega vprašanja, je mnogo, in kdor se ne bo iz nje ničesar naučil, je slep. Afera pokazuje degeneracijo sredstev, ki se jih poslužuje v boju tržaški nacionalizem. Dokod se bo ta degeneracija razvila in koliko časa bo trajalo tako abnormno stanje, je pa stvar, o kateri bi bilo mnogo, mnogo govoriti.

Zadnje vesti.

VOLITEV NA DUNAJU.

Mataja ob velkanskih sleparijah »izvoljen«.
Dunaj, 14. Pri današnji ožji volitvi v drugem okraju je dobil krščanski socialni kandidat dr. Mataja 9015, socialistični kandidat sodrug Eldersch pa 8455 glasov. Za izvoljenega je razglašen Mataja.

Brezprimerno sleparstvo.

Dunaj, 15. Krščanski socialci so »zmagali« pri včerajšnji volitvi edino s pomočjo neznankega sleparstva, ki je v neštetihi slučajih očitno dokazano. Nekateri sleparji so pred komisijo nam priznali, da niso tisti volilci, katerih legitimacije imajo v rokah; toda predsedniki komisije so dali enostavno glasovati in krščansko socialna večina je odločila, da smejo dotičniki voliti. Poslanca Glöckel in Winter sta se zaradi nekaterih posebno kričavih slučajev pritožila pri namestnikovem zastopniku grofu Lamezanu, ki pa je dejal, da ne more ničesar ukreniti. Socialni demokratje so sicer pazili na krščansko socialne goljufe, toda policija jih je pri tem ovirala, kolikor je le mogla. V mrtvašnici so imeli krščanski socialci celo garderobo, da so se preoblekli in potem volili s tujimi legitimacijami. Mestne uslužbenke, cestne pometalce, tramvajnike nastavljenice so gonili v gruči kakor čredo in se jim strogo kontrolno na volišče. Ves dan je bil zdaj tu zdaj tam kakšen spopad. Zvečer je par sto krščanskih socialcev z divjim tušenjem napravilo obhod. Srečali so se z veliko kolono socialnih demokratov, ki so prihajali s kordona. Policija je napravila med obema sprejemoma gost kordon, kljub temu je prišlo tudi nekaj do spopadov. Naposled se je posrečilo sodrugu Elderschu, da je pomiril ljudstvo, ki je bilo zaradi krščansko socialnega rokovnjaštva krajino razburjeno. — Proti volitvi se vložil protest.

ČEŠKO-NEMŠKA SPRAVA.

Praga, 15. Na spravno pogajanje, ki se prične danes, niso dobili socialni demokratje vabil, ker so ugovarjali Nemci. Konference bo vodil minister za notranje zadeve baron Heilhold.

ŠTAJERSKI DEŽELNI ZBOR.

Gradec, 14. Na današnji seji je prišlo že ob začetku do spora med socialnimi demokrati na eni, pa med dež. glavarjem in nemškonoacionalno večino na drugi strani zaradi postopanja in nujnimi predlogi. Na vrsto je prišel tudi socialno demokratični predlog zaradi ustanovitve nemškonoacionalne šole v Eggenbergu. Predlog se je odkazal učnemu odseku. Naposled se je razvila

še živahna debata zaradi dnevnega reda jutranje seje. Socialisti so protestirali proti razpravi o davku na pivo in zahtevali, da pridejo njih predlogi na dnevni red. Večina je seveda odklonila vse socialistične predloge. Prihodnja seja v sredo ob 10. dop.

VOLILNA OBVEZNOST V SALCBURGU.

Salzburg, 15. Deželni zbor je odobril nov volilni red za glavno mesto, ki določa volilno obveznost.

LISTNICA FINANČNEGA MINISTRSTVA.

Dunaj, 15. Poljsko kolo računa s tem, da finančni minister Zaleski, če bo dlje bolan, ne bo mogel prevzeti uradnih poslov. Za ta slučaj je predsednik Poljskega kola dr. Leo njegov kandidat za finančnega ministra.

OBČINSKE VOLITVE V ZAGREBU.

Zagreb, 15. Pri včerajšnjih volitvah za zagrebški občinski svet v tretjem razredu so bili izvoljeni kandidati hrvaško-srbske koalicije.

UMOR.

Budimpešta, 15. V Mészeturu so vlomili umorili imovitega kmeta Šandorja Nathazyja in njegovega vnuka. Prvega so ubili z gorjačo, drugega pa zadavili. Vpileni so 260 kron, konje in voz. Osumljeni so cigani.

VELIKA NESREČA V RUDNIKU.

150 mrtvih.

London, 15. V rudniku »Universal« pri Cardiffu je včeraj dopoldne nastala eksplozija v jami, v kateri je bilo 700 delavcev. Izmed zasutih rudarjev so jih spravili 327 živih na dan, razen tega so izkopal šest mrtličev. Število ubitih cenilo na 150.

ČRNOGORCI IN ARNAVTI.

Cetinje, 15. Črnogorci so porazili Arnavte na črti Gusinje - Djakovica, ter jih razkropili in potem zasedli nekatere pozicije. Zaradi goste megle počivalo sedaj vse operacije.

SRBSKE OKUPACIJE.

Dunaj, 15. Iz diplomatskih krogov poročajo: Dognano je, da so Srbi zopet zasedli pozicije, ki so jih imeli pred arnavtsko vojno v oblasti. To sta kraja Orosi in Kroja, višava Zafa Maht in več prehodov čez Drin. Vse te točke so na albanskih tleh. Srbske čete so se v teh pozicijah utrdile. V poučenih krogih trdijo, da ni storila Srbija doslej nobenega koraka zaradi kakršnih izprememb srbsko - albanske meje.

BOLGARSKE OKUPACIJE.

Sofija, 15. Jutri bo začela Bolgarska zopet zasedati one kraje v Traciji, ki so ji pripadli po sklenjenem miru. Za to določene čete so že pripravljene za odhod.

ALBANSKI PRESTOL.

Rim, 15. Iz Valone poročajo, da princ Ahmed Fuad resno kandidira na albanski prestol in je poslal veliko število agitatorjev v deželo, kjer pa doslej nimajo uspeha.

GRKI IN TURKI.

Solun, 15. Med grškimi in turškimi četami je prišlo pri Ksantiju do krvavega spopada. Grške čete so pognale Turke nazaj in zasedle Kojunkej.

TURŠKA DEMOBILIZACIJA.

Carigrad, 15. Včeraj se je pričela dejanska demobilizacija turške armade v Ereklju, Gallipolju in Rodostu. Tja so bile odposlane transportne ladje, da odpeljejo rezerviste.

Poslano.

Kupčijski razvoj v »Južni Ameriki«.

Pred nekaj časa se je poročalo, da so se kupčijske razmere v Južni Ameriki poslabšale, vendar so iste med Avstrijo, Argentino in Brazilijo ostale neizpremenjene.

»Austro Amerikana«, katera izvršuje večji del prometa med Južno Ameriko in Avstrijo, je izpeljala tja v prvem polletju 1913 — 56.429 ton, v prvem polletju 1912 pa 46.858 ton, torej je promet narasel za približno 20 %.

Se močnejše se je pri tej družbi povišal uvoz iz Južne Amerike v Avstrijo, in sicer od 43.797 ton v prvem polletju 1912 na 67.913 ton v prvem polletju 1913.

»Austro Amerikana« se kolikor najboljši močje trudi, da odpomore trajno rastočemu blagovnemu prometu, kakor tudi večjemu številu potnikov. Iz teh razlogov je družba uvidela potrebo uvesti posebno vožnjo brzoparnika »Cesar Franc Jožef I.« v Južno Ameriko, kateri odpluje iz Trsta dne 30. oktobra t. l. in se bode isti ustavil dne 3. novembra v Barceloni, da tam sprejme potnike iz Francoskega in Španije.

V Rio de Janeiro dospel bode okrog 14. novembra t. l. vožnja čez ocean bode trajala torej samo 10 dni. Prihod brzoparnika v Buenos Aires bode dne 17. novembra t. l. Ta brzovožnja bode tudi zelo pripravna za obisk Kanarskih otokov.

Kakor je znano, bode na parniku »Cesar Franc Jožef I.« za to vožnjo plavajoča prodajna razstava avstrijske domače industrije in umetno obrtnih izdelkov, katera razstava se bode v vseh važnejših primorskih mestih toplo pripravljala.

Pojasnila za to potovanje daje glavni zastopnik paroplovne družbe »Austro-Amerikana« Simon Kmetetz v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Najtopleje se priporoča
gostilna 'Balija'
pri Bobenčku na Glincah

Moderna damska konfekcija

kakor plašči, kostumi, hišne halje, vrhnja krila v krasni izbiri po zelo nizkih cenah

v modni in športni trgovini

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

nasproti glavne pošte.

Naznanilo preselitve obrti!

Podpisani vljudno naznanjam p. n. občinstvu, da sem kupil od prejšnjega lastnika

vrtnarijo pri Sv. Križu

ter bom izvrševal vsa vrtnarska dela. Prevzemal bom tudi krašen e in oskrbovanje grobov za Vse svete. Venci, šopki in vedno sveže cvetlice se bodo dvbile ter se priporočam tudi za dekoracije. — Ker sem v vrtnarskem obrtu dobro izešan, se vljudno priporočam za mnoga naročila.

S spoštovanjem

Pavel Šimenc, umetni, trgovski in pokopališki vrtnar
Sv. Križ pri Ljubljani — novo pokopališče.

Jesenski klobuki, čepice, kravate, raznovrstno perilo i. t. d.

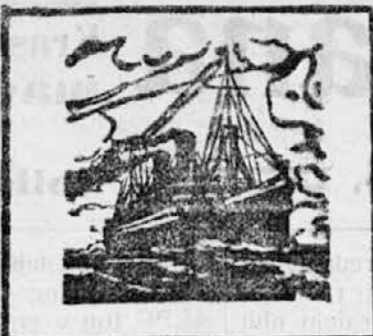
je pravkar došlo!

Specialna, modna in športna trgovina za gospode
in dečke

J. KETTE, Ljubljana
Franca Jožefa cesta števil. 3.

Potniki
 v severno in južno AMERIKO
 se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
 Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
 najnovjši brzoparniki s dvema valnicama, električne razsvetljave,
 brezličnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika prostora, da
 dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopalni šat.

Odhod parnikov:
 v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
 Trst-New-York, vsako soboto.
 Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
 Trst-Kanada, vsak mesec.
 Vankovratna pojasnila daje drage vožje brezplačno pri glavni
 agenciji za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
 Kolodvorska ulica števil. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
 obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.
 Kredit do 30 dni je obrestil prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov.
 Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in skoraj že od 30 dni naprej.
 Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
 od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odgovorni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
 na boljše, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlaže zrupe
 svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
 za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
 Hlebi po 1.75 kg veljajo
 samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
 „Konsumnega društva za Ljub-
 ljano in okolico“. — Člani,
 segajte po njem!

Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

P. Z. X. O. Z.

se priporoča cenjenemu ob-
 činstvu pri nabavi vsakovrst-
 nega pohištva, ki ga izdeluje
 v lastni, najmoderneje oprav-
 ljeni tovarni na Glincah pri
 :: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
 v mizarstvo stroko spadajoča
 :: dela. ::

Delo je vedno solidno,
 točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
 pošlje brezplačno v najkraj-
 :: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
 čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** ¹/₂ ⁰/₀ od dne vloge
 do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
 Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Šiški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
 nasip; v Šiški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
 na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Šiški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.